

V R T E C.

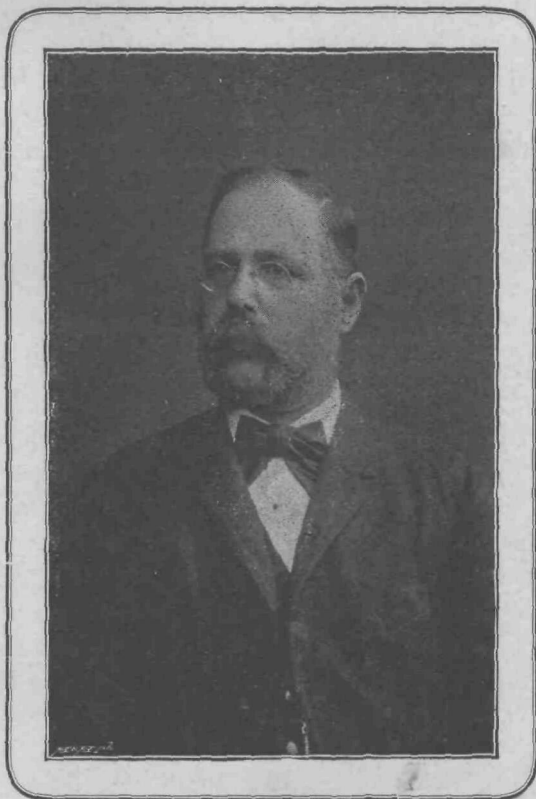

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 6.

V Ljubljani, 1. junija 1894.

Leto XXIV.

Ivan Tomšič.

❖ Ivan Tomšič.

„Kateri jih veliko podčunjejo v
pravici, svetili se bodo kakor zvezde
na vse večne čase.“ *Dan. 12, 3.*

lej, povsod pomladni cvet — zemeljski raj ti na pogled!“ Pomlad raz-
grinja svoje cvetje! Vsa narava se vzbuja, vse se pomlaja, vse cvete in
raste in se oživlja — povsodi življenje, a ti blagi pokojnik, si legel prav
te krasne pomladanske dni v prezgodnji grob . . .

„Na grob lijó grenké solzé“ . . . Da, nepozabni nam Ivan, vroče
solze toči ob tvojem grobu žalujoča rodbina, solzi se po tebi ves tvoj narod, a
skoro neutolažljiva je vedno mila in ljuba ti mladina slovenska!

„Na grob lijó grenké solzé,
V nebó gorké prošnjé!“

Zakaj te je pač poklical Bog k sebi v najlepšem letnem časi? Oj, kaj bi
premišljevali to in preiskovali vsemodre sklepe božje! Vender če smemo v svoji
slabosti kaj soditi, menimo: Predobri Bog ni hotel, da bi bil tvoj grob zapuščen,
prazen, ampak da rastejo na njem brž ko brž prve in najlepše cvetke, kar jih
prikljije spomladi iz tál, saj se spodobuje, da imaš najlepši grob ti, naš vrtnar —
urednik „Vrtčev“.

Mladina slovenska! Možu, ki te je učil, blažil in zabaval nad triindvajset let
v „Vrtci“, ne bije več srce: 17. malega travna letošnjega leta je zastalo. Le jokaj,
deca, in plakaj, zakaj pokojnik je bil tvoj véliki ljubitelj, prijatelj in učitelj, le
otiraj si solze, rajnik jih je zaslužil! —

Ivan Tomšič je zagledal luč sveta 4. grudna l. 1838. v Vinici na Dolenj-
skem. Mirno in srečno so mu tekla mladostna leta pri dragih roditeljih, saj se
mu je še pozneje tožilo po onih lepih, neskrbnih dneh. Sam namreč poje:

„Kje časi ste, ko vé mladosti leta
Vedрила ste otroško meni čelo,
Ko ptuja bila je skrbij mi četa,
Zibalo v spanje me domače selo?
Z Bogom, z Bogom, čas mladosti,
Čas mladosti, čas radosti!“

Toda prekmalu mu je minil „čas mladosti, čas radosti“ in le prezgodaj mu
je bilo treba zapustiti rojstno vas. Ko je dovršil domače viniške šole pri svojem
očetu Bernardu, ki je bil učitelj na Vinici, odrinil je v Ljubljano ter se tu šolal
nadalje. L. 1860. pa se je vže poslovil od mestnega zidovja ter šel kot dvaindvajset-
leten mladenič za učitelja v Tržič na Gorenjsko. Tu je navdušeno in pridno
deloval osem let, potem pa se vrnil v Ljubljano, kjer je vzgledno in neumorno
učiteljeval do prerane svoje smrti.

Pokojnik je bil učitelj samo v dveh službah, vender ga pozna ne samo ljub-
ljanska in tržiška, temveč vsa slovenska mladina. Tomšičevo ime izgovarja spošt-
ljivo deca zelene Štirske, otroci goratega Korotana in sosedne Kranjske, na obalih
jadranskega morja, ali recimo s pesnikom:

„Kjer izvira bistra Sava,
Teče Soča, Krka, Drava“ —

povsodi vedó otroci, da je bival v Ljubljani mož, ki je živel in delal le za nje. Da je to resnica, priča najbolje obče priljubljeni „Vrtec“, časopis s podobami za slovensko mladino, ki je jel izhajati 1. prosinca 1871.

Tomšić, ki je živel, dejal bi, neprenehoma mej otroki, ki se je trudil v šoli, da je naučil mlado ljudstvo čitanja in mu veepil veselje do knjige, spoznal je živo potrebo mladinskega lista. Kaj namreč koristi otroku, če zna brati, a nima pripravnega berila? In berila mladini primerneга takrat ni bilo. Dandanes seveda, prijateljčki ljubi, mi to komaj verojamete, saj si lahko izposodite v šolski knjižnici triindvajset letnikov „Vrtčevih“, ako ste pridni. In pogledjte: Da prebirate v „Vrtci“ lepe pripovedke, da se smejete smešnicam, da se skušate, kdo bode prej rešil zastavice, rebuse in podobne stvari, ter se vam radosti žari obrazek, če ste jih dobro pogodili, in da celó čitate svoja imena mej rešilci, da gledate lepe podobice — pogledjte, vse to vam je pripravil in nabral mož, čegar sliko je prinesla današnja „Vrtčeva“ številka na prvi strani, vse to je zasluga g. Ivana Tomšića, ustanovnika in urednika „Vrtčevega“!

„I, kaj pa je to — urednik, urednik?“ spogledujete se ne vedoč, kaj prav za prav pomenja ta beseda, katere morda niste nikoli natanko premislili, da-si je natisnjena koncem vsake „Vrtčeve“ številke.

Kakšno je opravilo urednika „Vrtčevega“, razložim vam danes, in sicer zato, da boste bolje cenili rajnega Tomšića, ki je urejeval „Vrtec“ celih triindvajset let in štiri mesece. I, veste kaj, urednik biti, to so težave in skrbi, pa človek mora znati nekaj več, kakor hruške peči!

Jeli, vi dobite prve dni vsacega meseca „Vrtec“, razrežete ga in hlastno preberete, pa je mir in konec besedij. — „Urednik je pa še srečnejši, saj dobiva list poprej kakor mi, ker stanuje v Ljubljani!“ — Vidite, táko-le mi je podrobil prav modro jeden mladih „Vrtčevih“ bralcev. I, pa mu ne morem povsem pritrditi, čeprav je gola resnica, da bere „Vrtčev“ urednik mnogo prej „Vrtec“ kakor naročniki. Kajpada ga bere, pa še kolikokrat! Toda poslušajte dalje. Predno vam pošljejo iz Ljubljane „Vrtec“, treba ga je natisniti. „Seveda natisniti, natisniti“, kimate mi. Ali — mali učenjaki! — kaj se pa natiskuje? Jeminasta, sedaj ste pa v kleščah! No, pisati, veste, napisati je treba povestie in vsega, kar radi prebirate. Sedaj se vam bode kmalu posvetilo, koliko dela ima urednik z „Vrtecem“.

Znano vam je, da je bil pokojni Ivan Tomšić učitelj, tudi to vam je jasno, da se učitelj v šoli zelo utruđi, posebno s porednimi učenci. Po šoli si toraj želi učitelj prav tako počitka kakor vi. Rajni Tomšić, ki je zahajal v šolo dan za dnem, upehal se je tudi ondi, tudi on je hrepenel po oddihu, toda marsikatero prosto urico si je utrgal, da je pisal za vas, za „Vrtec“. Celó počitnice si je krajšal zaradi „Vrtca“. Zadnja leta je bival o počitnicah kaj rad v Dolnicah, a vselej se je vrnil konec meseca v Ljubljano, da pripravi in napiše za „Vrtec“. No, no, pa je treba napisati za jedno samo številko „Vrtčevo“ nekaj več, kakor tako nalogico, kakoršne pišete vi ob četrtkih ali nedeljah! Če ne verojamete, pa prepíšite za poskušnjo današnjo številko: pošteno vas bodo boleli prsti! Pa bi vam človek še zapisal to in ono, da bi le vedel, da vam bode po godu. Ali vi zahtevate vedno novih pripovedk, vedno novih spisov in popisov, novih slik in pesmic. Vidite, tu pa je urednik večkrat v ne majhni zadregi. Predno pozvé, kakšna povest bi vam

najbolje ugajala, predno mu povedó vaši prijatelji, katerih slik še niste videli — è jej, to mu beli včasih glavo in odnese marsikako urico spanja! In kakor sem vže dejal, največja težava je ta, da hočete videti v vsaki „Vrtčevi“ številki kaj družega, novega. To je drugače, kakor pri vašem starem očetu ali stari materi, ki vam po desetkrat pripovedujeta isto pravljico! Pozabite — in pravljice ni, če bi je stari oče ne ponovil še jedenkrat; kar je pa tiskano v „Vrtci“, to ostane za vedno: čez deset, dvajset let lahko čitate isto stvar. A naj bi natisnil „Vrtec“ kako povestico v drugič, brž bi se oglašali, češ, to smo brali vže ono leto, le kaj novega, le kaj novega!

Menim, da vam je sedaj jasno, da je imel rajni Tomšić premnogo truda, predno vam je nakopičil toliko različnih spisov v „Vrtec“. Vsega sicer ni sam spisal, to je res, zakaj pomagali so mu tudi mnogi drugi možje, vaši prijatelji. Vender on je bil vsem tem pisateljem duša in on je moral pregledati te spise, ker urednik je odgovoren, da je v „Vrtci“ samo dobro in lepo berilo.

O, dà, dà, za dobro in lepo berilo v „Vrtci“ je skrbel pokojnik! Vse življenje si je prizadeval, da bi bili vsi otroci po širnem Slovenskem dobri otroci, ljubi Bogu in ljudem. Toda naj govori sam, kako mu je gorelo srce za slovensko mladino:

„Pozdravljam te, mladina mila!
 Pozdravljam s celega srea,
 Na vek naj bi Boga ljubila,
 To prva želja je moja.
 Za tem želim, naj bi ljubila
 Predobre si roditelje,
 Na starost jim v podporo bila,
 Ki toliko za té skrbé.
 In tretja moja želja vroča —
 Zapomni si jo, mlada kri —
 Ti domovino priporoča,
 Da ljubiš jo do konca dnî!“

Ta pesmica, s katero je voščil l. 1874. slovenski mladini novo leto, bila je njegovo vodilo, katerega se je držal vedno. Ogrevale vam je, „vi mali ljudje, vi bodoči gospodje in gospodarji, ve bistrooke, črno- in zlatolase deklice, vi bodoči možje in gospodinje“ — ogrevale vam je mlada srčeca za Boga, za vse lepo, blago, dobro in pravo. Učil vas je ljubiti svoje skrbne stariše, ki se poté in trudijo le za vas. Naročal vam je iskreno, da se oklenite v gorki ljubezni svoje lepe slovenske domovine, v nemal vam je v srcih ljubezen za starodavno, mogočno Avstrijo in svetlega cesarja. Skratka, Tomšić je bil prijatelj, dà, še več, bil je oče vse slovenske dece. In kako vas je poznal, mladi ljudje! Vse vaše vrline in slabosti, vse mu je bilo znano, vse. Zgovorno in vabljivo vas je opominjal, da si pridobivate čednostij, grajal pa je tudi vaše napake in pregreške, ali vselej ljubeznivo in očetovski. O, da bi se ravnali po naukih „Vrtčevih“, tu in tam bi bili srečni!

Tomšiću pa ni bilo zadosti, da bi se zabavala mladina le z njegovim „Vrteem“, dal ji je v roko še lepo število drugih koristnih in zabavnih knjižic. Oj, kdo še ni bral „Zlatih orehov“? Kaj ne, kako radi smo čitali „Petra rokodelčiča“? Ali „Dragoljubce“, ne res? Potem „Krištofa Šmida sto malih pripovedk za mladost“!

Znane so vam brez dvoma tudi „Gledališke igre za slovensko mladino“; jeli, lepe so? Sam se še spominjam, kako nas je navduševala še male šolarje Tomšičeva knjižica: „Cesar Franc Jožef I.“ V boj bi bili šli takrat brez pomisleka za presvetlega cesarja, če bi bilo treba. Prav tako izvrstni sta tudi knjižici: „Cesarjevič Rudolf“ in „Habsburški rod“.

Še mnogo mnogo drugega je napisal Tomšić v razne časnike, saj je sukal pero od svojega petnajstega leta, dokler mu ga ni vzela smrt iz rók, toraj nad štirideset let. Vender večina njegovih spisov je namenjena mladini, bodisi v šoli, bodisi doma. Poleg tega je deloval veliko tudi drugodi, bil je odbornik „Slov. Matice“, odbornik stolnega mesta Ljubljane, c. kr. šolski nadzornik itd. Kaj čuda, če so mu poslali sam cesar l. 1883. zlat križec za zasluge? Dobrih devet let si ga nosil na svojih prsih, zaslužni mož, a sedaj:

„Neslà je božja dekla
Te v lepši, boljši kraj!“

Sedaj uživaš v prelepih nebesih lepše plačilo za svoje delovanje, kakor je zlat križec! O

„Pač blagor, blagor tebi,
Tam dobro je za te!

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
Kjer ni mrakú, kjer ni noči;
Tam solnee sreče ti ne ugasne —“

Ne, solnee sreče ti ne ugasne! ne ugasne na veke! Saj si ljubil otroke, saj si delal za mladino po vzgledu samega Jezusa Kristusa, ki je rekel: „Pustite otročičem k meni priti“, ki je objemal in božal otročiče. Gotovo, trud za „male“ ti bode poplačal Bog stotero. Posebno bogato pa te bode odškodoval za trpljenje tvojih zadnjih dnij. Le pomislite, nad pol leta je bil priklenjen rajnik na posteljo, trpel je neznansko veliko, vender je izdajal „Vrtec“, dasi je prebiral in pripravljaval spise — na postelji. Ni tožil, temveč prosil Boga: „Gospod, ako hočeš, pa mi pošlji še več bolečin.“ Vedel je namreč in prepričan je bil, da se izpremeni časna bridkost v večno radost. Dobro se še spominjam besedij, katere mi je govoril letos veliki četrtek, ko sva se zadnjč videla na tem svetu. „Upam“ — tako mi je govoril bolni mož — „upam, da moje bolečine in trpljenje ne bode zastonj: Bog me bode nagradil za nje v nebesih“.

Sveta vera nas uči, da človek, ki tako trdno zaupa v Gospoda, ne bode osramočen. Upamo, da se vže raduje Ivan Tomšić v zboru angeljcev, da vže gleda in okuša, „česar oko ni videlo, uho ni slišalo, kar je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo“. Naša dolžnost je, da živimo po lepih naukih, ki nam jih je zapisal v „Vrtci“ in drugih svojih spisih, naša dolžnost je pa tudi, da se ga hvaležno spominjamo v molitvi. Čitateljčki „Vrtčevi“, katerim je pripravljaval rajni Tomšić toliko zabave, prosim vas, zmolite vsaj po jeden „oče naš“ za pokojnika. Vem, da mi ne odrečete skromne prošnje, saj radi molite. Tomšić pa bode prosil Boga, da pridete za njim v nebesa, o katerih vam je tolikokrat pisal in kjer se sedaj sveti kakor zvezda, zakaj „kateri jih veliko podučujejo v pravici, svetili se bodo kakor zvezde na vse večne čase“. Z Bogom! Ivan Tomšić, tvoj spomin bode trajen mej slovensko mladino.

Kajtimar.

Serafina.

(Povest. — Piše Basnigoj.)

(Dalje.)

V.

akoj drugi dan po Rozalkinem odhodu je odrinil tudi Gulič iz Suhega Sela ter šel na svoj dom v Istro. Vesel je bil, da je zadela tako nepričakovana sreča njegovo pastarico; ali hkrati mu je bilo tudi žal po dobrem dekletu. To žalost mu je še podkrepila njegova oskrbnica v Suhem Selu. Ta je zlasti nerada pustila Rozalko od hiše. Zato je očitala takoj po Rozalkinem odhodu tako-le Guliču:

„Da moreš pustiti dekle od hiše! Z njo si odgnal božji blagoslov od sebe, da boš vedel. Nedolžni in pobožni posli so več vredni, kot tri dobre letine zaporedoma.“

Gulič ji ni ugovarjal, ker je poznal oskrbnico, da je časih malo preveč jezikava. Ona je pa mislila, da ga je sram. Zato je menila, sedaj-le je pripraven čas, da mu povem, kar imam vže zdavnej na jeziku. Vzela je toraj metlo, kakor bi hotela pometati po dvorišči, ter ročno stopila pred Guliča. Ta je sedel na tnalu ter podpiral glavo s komolci.

„Vidiš ti, prijatelj, ne boš zameril, če ti še eno povem. Bog je pravičen, kaj ne. Zato tudi pravično deli svoje darove ljudem. Vseh darov ne nakopiči na nobenega, ampak vsakemu naloži tudi kak križ. Glej, ti imaš sicer vsega dovolj: zdrav si, premožen tudi, pri živini imaš srečo, vinogradi dobro kažejo — ali otrok ti pa Bog ne da. To je pa tvoj križ, katerega moraš nositi. Vender se meni tako dozdeva, da ti je Bog hotel dati vže večjega otroka in ti zato privedel Rozalko. Ali bi ne bilo lepo, ko bi jo bil vzela za svojo? Tebi bi se bilo dobro godilo, njej ne bi bilo nič sile, Bogu bi bilo pa tudi všeč. Slišiš, té-le misli so mi hodile vže več nočij po glavi. Toda molčala sem. Sedaj ti povem, da si ne bom še očitala kdaj, češ, zakaj nisi obrnila jezika, ko je bil čas! Dobiš jo lahko še nazaj. Ali tvoja glava tvoj svet.“

Ko je oskrbnica končala, šla je z metlo po dvorišči in uganjala purane, ki so jezno šopirili repe in brusili s perotnicami po tleh, videč, da je njih gospodinja danes nenavadno razvneta.

Gulič je slonel, kakor bi bil primrznil na tnalu. Šele za nekaj časa se je zganil, vstal in korakal v hišo. V veži je govoril sam s seboj: „Naj bo, kakor je božja volja. Saj sem ji rekel, da se lahko vrne, če hoče.“

Kazal je toraj, da se ne meni prav mnogo za to. Ali v srcu je bilo vender drugače. Ni si mogel pritajiti, da bi bila Rozalka zares hčerka prav kakor nalašč zanj. Toda težko je zapuščati svoje imetje tujemu človeku. Zato si je tudi Gulič skušal izbiti to misel iz glave.

Drugi dan, kakor je bilo omenjeno, je odšel Gulič na svoj dom. Tam ga je čakalo pismo od vinskega trgovca iz S., naj mu takoj pripelje dva polovnjaka vina.

Gulič je imel vino pripravljeno. Natovoril je je, zapregel svoja konjiča ter peljal vino v S. Pot ga je vedla mimo Kačič. Zavozil je tam s poti in krenil k

Babudru. Imel je lepo priliko, da poroči Rozalkinemu varuhu, kako je z dekletom, in pa da hkrati zve, kako je z njegovim premoženjem.

Dokler je Gulič pravil, da je Rozalka šla v sirotišnico, da mu ni treba skrbeti za njo, vedrilo se je lice Babudru. Ko je pa oni začel po ovinkih popraševati, kaj in kako je z njenim premoženjem, stemnilo se je Babudrovo obličje. In ko je Gulič opomnil, da se mora urediti in prebitek poslati prednici Marijine sirotišnice na Reko, vzrastel je Babuder, da je bilo joj. „Kaj, denar bom pošiljal za njo? Ona naj mi vrne dolg. Saj bom tako polovico izgubil pri teh beračih beraških.“

„Če je tako, tudi nič hudega. Saj prednica ne zahteva ničesar, samo tvoje dovoljenje je hotela imeti. Sedaj ji lahko poročim, da ji dovoljuješ, in da premoženja ni nič.“

„Da, tako piši, da ostane Rozalka lahko vedno, kjer hoče, da mi ne bo delala sitnostij. Pristavi pa še tako, da je premoženja še manj, kakor nič. — —“

Tako sta se zmenila naša znanca o Rozalki. Potem sta pa udarila po kupčiji ter se še v pozno noč menila o trgovini in o gospodarstvu. Ugibala sta tudi, kaj bo prinesla železnica, katero pričnó skoro graditi iz Divače do Pulja. Babuder je pravil, da se tedaj vže ujame kak novec, ko bodo gradili. Pozneje bo pa njemu komaj kaj koristila.

Tako je na videz malomarno govoril Babuder o grajenji železnice, a v resnici je bil drugačnih mislij.

Ni bil drugo jutro Gulič z vinom tako daleč, da bi se ne bilo slišalo cvrkanje parizarja, vže je Babuder hodil po Misličevem travniku. Gledal je neke količe, ki so bili zabiti v tla, meril na korake razdaljo in modro računil na prste. Kmalu je bil tako vesel svojega številjenja, da je prav glasno izpregovoril:

„Toraj, pol travnika bo odrezala železnica. Plačala bo gotovo dobro. Mora biti zato Misličevo posestvo kmalu moje. Jaz bom prodajal in delal dobiček zase, ne pa za Rozalko.“

Za tri tedne je ropotal boben pred Misličevo hišo. Bila je dražba. Klicar je izklicaval in priganjal ljudi, naj kupujejo. Toda malokateri si je upal kaj pri-makniti. In kako bi si upal? Z daleč ni bilo kupca, domačini so se pa bali Babudra. Zakaj redek je bil, kateri bi mu ničesar ne dolgoval. Zato mu ni upal nihče dražiti, in posestvo je ostalo Rozalkinemu varuhu. Čeprav se je ta jezil, da še svojega dolga ne bo poravnal s to beračijo, ker je moral tako drago plačati, trdili so vender vsi soglasno, da je posestvo vender vredno vsaj tri stotake več.

Takoj po dražbi je sporočil Babuder Guliču, da je Rozalkino posestvo prodano, in da ima še sam izgubo, ker se je tako slabo prodajalo.

In Gulič je pisal prednici Tereziji, da varuh Rozalki dovoljuje, da ostane v sirotišnici in da nima nič premoženja po rajni materi.

Prednico je nekoliko iznenadilo to pojasnilo. Zakaj pravila ji je Rozalka, da ima doma hišico in nekaj polja. Povedala ji je tudi o dolgu. Ni pa vedela, koliko ga je. Zato je prednica še vedno upala, da ostane siroti nekaj premoženja. In gotovo bi ga ji bilo ostalo, da ni na svetu ljudij brez vesti in brez srca, kakor je bil Babuder.

Tako je bila Rozalka sedaj popolna ubožica. Ni imela toliko svojega, da bi položila trudno glavico k pokoju. Ali ker so jo prevarali ljudje, poplašal jo je Bog.

Naklonil ji je posebno ljubezen predstojnice Terezije, ki je bila zares druga mati naši znanki. In pokazala se je zopet resničnost Jezusovih besedij, ki jih je govoril svojim učencem: „Ali se ne proda pet vrabcev za dva vinarja? In ne eden izmej njih ni pozabljen pri Bogu. Ne bojte se toraj! Več kot veliko vrabcev ste vi vredni.“

VI.

Vže je preteklo dva meseca, odkar sta bivali Rozalka in Zorica v reškem otroškem zavetišču. Kako sta bili srečni! Tamkaj sta imeli kar sta pogrešali poprej najbolj: dobili sta samo ljubeča srca, rekel bi, samo dobre matere. Zakaj vsaka sestra je ljubila mlade varovanke, kakor da bi bile zares njene hčere. To pa dé srcu, ki je imelo dolgo časa krog sebe le tuje, nečuteče ljudi, tako dobro, ne morete verovati. Zakaj gotovo niste še skušali tega; tudi vam ne želim ni ne privoščim. Naj vam le ohrani ljubi Bog dobre stariše dolgo dolgo, tako dolgo, da bote vi, mali skakalčki, ki sedaj komaj sežete do očetovega žepa, segli očetu do ramen. Potlej bote pa naložili vi breme, katero nosi oče sedaj za vas, na svoja pleča, in oče in mati bota mirno počivala, kaj ne da? To bo lepo?

Rekel sem toraj, da se je dobro godilo Rozalki in Zorici. Ta je bila še premajhna za redno šolo. Učila se je pač nekoliko doma. Največ se je pa igrala z drugimi deklicami. Skakale so po dvorišču, lovile se po vrtu in pestovale svoje punčike in punice. Večkrat so se spravile tudi nad sultana, ki se je solnčil pred svojo pasjo hišico. Gladile so mu črno dlako, prosile ga, da jim je pomajal šapo, postavljale ga na zadnje noge ter mu metale koščke kruha. Sultan je bil zelo potrpežljiv. Le včasih je malo zarenčal, če so gnale le prevelik direndaj krog njega. In kadar je bil najbolj jezen, šel je v svojo hišico modro majajoč z nekoliko vže sivo glavo, češ, è, to so še otročji ti otroci.

Rozalka pa ni imela toliko časa za razveseljevanje. Hodila je v šolo. Prevelika je vže bila za tretji razred. Ali dalje ni mogla, ker se ni poprej imela prilike naučiti, zakaj v Kačičih je samo jednorazrednica. Zato je bila sedaj toliko bolj marljiva. Hotela je v enem letu izvršiti dva razreda. Kadar pa človek dela za dva, treba se je zares poprijeti. In učiteljice so jo hvalile in priznale, da bo izvršila oba razreda.

Prišla je zima. Drugodi je vže davno pobelil sneg, a na Reki dobijo le redko mrzlega gosta. Pregorko mu je. Čeprav pade, dolgo gotovo ne obleži. Zima je privedla s seboj ljubeznivi praznik za otroke, god sv. Miklavža. Še sedaj se veselim, ko se spominjam obilnih darov, s katerimi nas je obsipal vsako leto, dokler mu nismo bili preveliki. Vsaj mati je trdila, da mi zato ne prinese nič več, ker sem vže odrastel. Tudi ni za vse prav, če je človek vže velik.

Da je Miklavž nosil tudi v sirotišnici na Reki, tega skoro ni treba praviti. Zares da je moral veliko razdeliti tamkaj. Le pomislite, štirideset deklic, to niso majhne reči. Če bi le vsaki prinesel eno punčiko, pa jih ima dovolj en angelj, da jih nosi v koši. Ali sv. Miklavž je prinesel vsaki celo košarico sladkarij, igrač in po vrhu še kose tkanine in blaga za obleko. Pa saj je sv. Miklavžu lahko deliti. V nebesih imajo tako vsega lepega in dobrega dovolj. Angeljci so tudi postrežljivi; gotovo so z veseljem pomagali svetemu dobrotniku nositi ves ta

drobiž na zemljo. Toda, glejte si no! Tistega leta ni bil zadovoljen Miklavž samo s tem, da bil prinesel le deklicam, marveč je prinesel tudi pri nadvojvodi Štefanu in nadvojvodinji. Ali zraven je bilo pisanje, da je to za uboge sirote, ne za visoko gospodo.

Drugo jutro sta veselo pobrala nadvojvoda in njegova plemenita gospa miklavževino ter jo velela nesti v sirotišnico, kamor sta šla sama. Tam je nadvojvoda poprašal najprej svojo Dorico, kaj ji je prinesel Miklavž. Pokazala mu je vse — zakaj ničesar še ni snedla, čeprav so jo silno mikali sprelepi in presladki „cukerčki“. Nadvojvoda jo poprosi, naj mu da nekaj miklavževine pokusit. Menite, da je Zorica kaj dala. Namrdnila je svoj lepi obrazek in s prstki pokrila darove ter rekla: „No, če hočete, pridite rajši jutri, skupaj bova načela in potem vam dam polovico. Toda samo vam, drugemu ne!“

Nadvojvoda je pobožkal svojo ljubljenco ter ji obljubil, da pride drugi dan v gostije, če bo imel priliko.

V tem je pa nadvojvodinja razdelila Miklavževe darove deklicam. Ko je bilo vže vse razdeljeno, ostala je samo še debela krogla — tako debela, kakor zemeljsko oblo (globus), ki ga vidite v šoli. Na krogli je bilo zapisano: „Za vse.“ Ali kako razdeliti eno samo kroglo med toliko hrepenečih rokie? Jabolka bi se vže še razrezala. Ali s kroglo je pa križ.

Toda nadvojvodinji je menda povedal sam Miklavž, kako se bo to delilo. Ukazala je toraj vsem, da so stopile krog velike okrogle mize, ki je stala sredi sobe. Na sredo mize je postavila stojalce in na to stojalce je dejala kroglo. Potem je zapovedala, da morajo biti čisto tiho in mirno ter gledati naravnost v kroglo. Sama je prižgala žveplenko ter jo pritisnila k majhni nitki, ki je gledala iz krogle. „Sedaj pa le mirno,“ ponovila je še enkrat ukaz ter stopila strani.

Tako je bilo tiho po sobi, da bi slišal miško, če bi tekla po tleh. Kar nenkrat naredi „buuf,“ krogla se razleti, otroci zakričijo in skočijo od mize. Ali še hitreje so nazaj pri mizi. Zakaj ta je bila kar posuta s samimi bonbončki in najdražjimi sladkarijami. Tudi bela srebrna šestica se je dobila za vsako med drugimi stvarmi. Ko se je veselje nekoliko poleglo, razlagala jim je prednica Terezija, da je to nebeška bomba, ki deli darove pridnim otrokom. Zato se morajo zahvaljevati Bogu za vse dobrote in moliti posebno za blagega nadvojvoda in predobro nadvojvodinjo. Vsi otroci so nato poljubili roko visoki dôbrotnici ter obljubili moliti za njo.

Tako-le je bilo življenje v novi domovini naše Rozalke. Vedno je bilo kaj novega; čeprav se je morala mnogo učiti, pozabila je ves trud, ko je videla, da so njeni dobrotniki z njo zadovoljni. To ji je bilo najslajše povračilo, to najboga-tejša žetev za njen trud.

Ali vedno ni moglo tako ostati. Zakaj tisto zavetišče je le za deklice, dokler ne morejo služiti kruha. S strahom je toraj pričakovala Rozalka dne, ko se bo morala posloviti od gostoljubne hiše. Pogosto je molila, da bi jo razsvetlil sv. Duh, kam da se ji je obrniti, ko zapusti zavetišče.

Povedala ji je prednica Terezija, da nima nič materinega premoženja. V rojstni kraj se nikakor ni mogla vračati. Budili bi se ji bili le neljubi spomini in zaceljene rane bi na novo krvavele. Zato ji je pogosto prihajala misel, kaj, ko

bi postala tudi ona usmiljenka ter lahko kdaj tako tolažila sirote, kakor je doslej njo prednica Terezija in druge sestre. Čim bolj je to premišljevala, bolj se ji je priljubljal ta stan.

Nekoč kar naravnost razodene svoje nagnjenje prednici Tereziji. Ta je bila silno vesela tega sklepa. Povedala ji je, naj le pomisli težave, katere bo imela. Ali Rozalka se jih ni ustrašila. Zaupala je v božjo pomoč in ostala pri tem, kar je sklenila.

Malega Šmarna dan je bilo. V sirotišnici so imeli slovesno službo božjo. Potem so pa posedli v pogrjnjeni obednici krog bogato obložene mize in slovesno obhajali slovo pridne in od vseh ljubljene gojenke Rozalke. Ta je odhajala v Gradec, da se pripravi za svoj vzvišeni, pa težavni poklic — usmiljenih sestrah.

Vzorniku mladine.

(V dan 21. junija.)

Viharjev mnogo tebi je pretilo,
Zadosti bojev hrabro bil si vročih;
Obilo toge ti srce težilo,
Radostno vabil svet te v svoje krilo,
Na pot življenja stlal ti rož cvetočih.

Izbrati nisi hotel poti evetne —
Krepost je čista duša zaljubila.
Uspehi v bojih dôbe mladoletne
Molitve sad so, ki verige svetne
Lahkó s kreposti mečem je zdrobila.

Alojzij, vzor če boš življenje celo,
Duševna moč nam ne izgine,
Igral vihar ne bode z nami smelo!
Nebesa nas sprejmó kedaj veselo —
Enake tebi — vzorniku mladine.

Naum.

Izlet na Trsat.

em, da ste vže mnogokrat slišali o izletih na gore, v mesta, v tuje dežele. Bog ve, kaj ste si mislili, ko ste prvič brali „izlet.“ Ljudje napravljajo izlete — a vender ne morejo leteti, ker nimajo perotnic. Toraj mora pomeniti beseda izlet le toliko, da ljudje veselo in hrepeneče pohitijo kam, kakor prost ptiček iz loga v log.

Ali vi, dragi mi prijatelji, sedaj niste prosti ptički. Šola je, šola; ta je pa vže tako urejena, da mora človek vsako urico porabiti. Sicer se mu koncem leta lahko kaj primeri — vže veste, kaj menim — in tisto je sitna stvar. Ali ker sem prepričan, da ste vsi tisti, ki skačete po „Vrtci“, bistre glavice, vem tudi, da imate kako uro prosto. In glejte, tisto uro vas povabim vse, da izletite z menoj na Trsat. In mi bomo zares izleteli — ker duh in misli lahko letijo; telo pa ne more letati. Toraj le v duhu za menoj! Takoj bomo zopet nazaj. Videli boste, da vam ne bo žal.

Po mnogih stopnicah smo prispeli na vrh griča. E, vidi se vam, da ste mlade krvi. Tako ste jo hencano ubirali, da sem vas komaj dohajal. Sedaj se malo odahnimo pod košatim kostanjem. Kako krasen razgled! Precej pod gričem trsatskim leži Reka — trgovinsko mesto. Ali vže vidim, da vas mesto ne zanima mnogo. Hiše so hiše: nekatere večje, nekatere manjše. Tam se kadi iz tovaren, vlak jo je prikadil s Kranjskega in precej ob naši desnici, kjer se vije voda Reka, žvižga tovornik vozeč hrvaško in ogersko blago. Kaj takega ste vže videli drugodi. Vaši pogledi uhajajo le tje na morje. O ti preljubo morje, kako si lepo! Učili ste se v šoli in iskali na zemljevidu Kvarnerski zaliv. Glejte ga sedaj pred seboj! Tam-le na desni strani ga zagraja ponosna Učka gora, proti jugu ga zapira otok Črez. Preglejmo to ravnino! Velikanske ladije se zibljejo po njej. Kadi se jim iz dimnikov in za seboj puščajo belo cesto. To so parobrodi. Parni stroj vrti železno vreteno, ki se suče in svedra v vodi, da se ta kar peni — zato je tista bela cesta za barko. S tem vrtenjem pa odganja ladijo pred seboj, da hitro reže morsko gladino.

Upravkar je priplula ladija, katero smo gledali, v pristanišče. Plove bolj počasi in se spretno ogne velikega nasipa, ki je nasut daleč v morje zato, da se razbijajo ob njem valovi, kadar je morje viharno. Za njim so ladije v varnem zavetju.

Parobrod stoji vže mirno. Ali slišite rožljanje verige? — Sedaj spuščajo v morje več stotov težkega mačka ali sidro; ta se usede na tla in zapiči mej skale. Tako je priklenjena ladija, da je ne zibljejo preveč valovi.

Poleg teh velikih ladij plavajo po zalivu male barčice. Te nimajo dimnikov. Narejene so še na jadra. Zato se nam zdi od daleč, kakor bi se labodje vozili po velikem ribniku. Še en pogled na lepo pristanišče, da se nam bolje vtisne v spomin lepa slika, potem pa naprej proti cerkvi.

Le pogledajte jo, kako je veličastna in pomenljiva! Na pročelji so trojna vrata, pa je le ena cerkev — ali ne pomenja to, da so tri božje osebe, pa le en Bog? Nad srednjimi vrati kipi v nebo ličen zvonik. Vselej in vsak se ozre vanj, ko gre

v cerkev. Ali ne pravi zvonik: Kvišku srea, k Bogu svoje misli, ko greš v hišo Gospodovo!

Samó mi ne gremo pri velikih vratih. Stopimo raje pri levih vratih, da pridemo v samostan.

Frančiskani stanujejo v njem ter ljubeznivo sprejemajo popotnike in jim drage volje pokazujejo cerkvene zanimivosti. Gotovo tudi nas ne bodo odslovili. Le poskusimo!

„Cingilink—tink—tink“ zapoje zvonec pri samostanskih vratih. Odpro se in — glejte si no — Teobald, sivi vratar, me je spoznal. Ne bi mislil, da je mož takega spomina. Saj je vže tri leta, kar sem bil na Trsatu.

„Pozdravljeni, pozdravljeni vnovič pri Mamki božji na Trsatu! O jehatka no, kaj imate mladeničkov in dekličkov s seboj! Kje ste jih dobili?“

Tako me ogovarja sivi vratar.

„Ljubi brat Teobald, to so moji Vrtčarji. Vsi so pridne dušice in bistre glavice. Zato smo napravili izlet na Trsat. Sedaj vas pa prosimo, brat Teobald, da bi nam kaj povedali o cerkvi ter razkazali njene svetinje. Radi bi hitro kaj zvedeli in videli. Potem jo moramo pobrati domov. Leto se nagiblje h koncu — in tedaj je dela, da nam stopa pot na čelo.“

„Kako me veseli, draguljčki moji, da ste prišli — da ste le prišli! Kaj pot na čelu! To nič ne dé. Sedaj pozabite ves trud in veselite se, da ste na božji poti. Zakaj, vedite najprej, da je Trsat božja pot — to se pravi, tak kraj, kateri je izbral Bog, da na njem deli posebne milosti in raje uslišuje prošnje vernikov. Ali tisti-le, ki me tako gleda, vže odpira ustnice, da bi prašal, kako je pa Bog pokazal, da bo na tem kraji delil posebne milosti. Jeli, da je tako? — Takoj zveš, ti preljuba radovednost. Le za menoj! Samo glejte tudi pod noge, da kdo ne pade. Zakaj po cerkvi so trije pragi. Zaznamujejo, da je bila hiša božja trikrat povečana. Tukaj ni kaj posebnega, kar bi vas sedaj zanimalo. Stopimo raje za umetno izdelano omrežje, ki loči skrivnostno svetišče od druge cerkve. Za tem omrežjem je kapelica — majhna cerkvice v večji cerkvi. Sedaj pa pogledajte tisto-le sliko na levi steni. Krog majhne hišice je neštevilno ljudstva. Sredi mej njim pa stoji duhovnik. Vidite, kako se mu sveti obraz navdušenja in gorečnosti.

Nekaj veselega pripoveduje ljudstvu. Zakaj to ga verno posluša in na obrazi se bere ljudem neizrečena radost. In zares je morala biti radost neskončna. Ta duhovnik je župnik Aleksander, ki pripoveduje Trsačanom, da je ono skromno poslopje tista hišica, kjer je živela Marija, kjer je rastlo božje Dete in na vsak migljej slušalo svojega rednika sv. Jožefa. Le pomislite, kako se vi veselite hiše, kjer prebiva vaša dobra mati, kjer se trudi za vas skrbni oče. Veselja vriskate, ko se vračate na počitnice ter iznova zazrete ljubljeno domačo streho. Kako so toraj pač veseli bili srečni Trsačani, ko so imeli pred seboj hišico, v kateri je stanovala Mati vseh ljudi, v kateri je prebival sv. Jožef, varuh nebeškega Dečka, ki je odrešil vesoljni svet! Da se je preselila sveta hišica iz daljnega Nazareta na slovensko zemljo, zgodilo se je tako-le:

Leta 1291. je privihral kruti sultan Bibars ben Dokdar iz Egipta v sveto deželo. Naskočil je trdnjavo Ptolemijado ter jo užugal. Nato je divjal s svojo vojsko po sveti zemlji in premagal vse krščanske posadke ter prelil potoke krvi. Svetišča je skrunil, cerkve izpreminjal v konjarne in orožarne. Cerkev v Nazaretu je imel Turek za to, da so vanjo vlačili nesnago in mrhovino. Bog ve, kaj bi bil storil s sveto hišico? Gotovo bi jo bil razdejal. Ali Bog ni pripustil, da bi oskrunile roparske roke mesto, kjer je bivala najčistejša Devica, kjer je stanoval Bog sam kot ubog človek. Zato je ukazal angeljem, naj odneso svetišče drugam. Nebeški krilateci so hitro izpolnili povelje ter prestavili hišico v noči 10. maja istega leta na trsatski grič. Spustili so stavbico na ravnico, kjer je bil vrt pobožne vdove graščakinje Frankopanske. — O slavnih Frankopanih vam povem pri drugi sliki. — Ko zjutraj 10. maja vstanejo Trsačani, zagledajo ves vrtec v nebeški svitlobi. Začudeni hitijo tja in dobé sredi vrtiča skromno hišico. Nihče ni vedel, odkod je,

čegava je in kaj pomeni. Ali vedeli so dobro, da je nekaj posebnega, nebeškega, prišlo s to hišico na Trsat. Zakaj kdor je molil v tej hišici, dobil je tolažbo in uslišane so bile mnoge prošnje.

Notranjščina hišice je bila podobna cerkvi. Strop je bil modro prebarvan, kakor nebo. Na tem modrem polji so se svetile zlate zvezdice. Spredaj je stal majhen oltar, in na njem je bila podoba križanega Izveličarja.

Prav takrat je ležal na smrtni postelji pobožni župnik trsatski, Aleksander. Čakali so vedno, kdaj zapoje zvonec, znaneč, da je izdihnil svojo sveto dušo gospod Aleksander. Ta je tudi zvedel o čudni hišici. Prosil je Boga in Marijo, naj mu povesta, kaj pomenja ta čudež. Prošnja je bila uslišana. Po noči se mu prikaže nebeška Kraljica. Vsa je bila bela kakor lilija, in krdelo angeljev jo je spremljalo. Ogovorila je prijazno bolnika ter mu rekla:

„Ker si prosil zaupljivo in goreče, vedi, da je ta hišica, ki stoji na grajskem vrtiči, moj nekdanji dom. Tam me je pozdravil angelj Gabrijel, tamkaj se je večela druga oseba sv. Trojice; v tej hiši sem živela s svojim božjim Sinom, v njej molila in delala. V zagotovilo, da si zvedel resnico, ozdravi!“

Nebeška prikazen je izginila — župnik je pa vstal in zdrav hitel naravnost k Marijini hišici. Pokleknil je in goreče zahvaljeval nebeško Kraljico.

Ljudstvo je začudeno gledalo svojega župnika naenkrat zdravega. In tedaj se je dvignil sveti mož ter jim pravil, kaj je slišal in videl po noči — kakor vidite na sliki.

Sedaj pa hitro k drugi podobi na desni strani. Vidite hrabrega vojnika, svetlega viteza, kako pregleduje neko risarijo ter modro meri tla, na katerih se poznajo sledovi.

Ta vitez je ban in knez Nikolaj Frankopan. V roki ima načrt za kapelico, ki jo misli sezidati na tem mestu.

Prej vam moram še povedati nekaj o slavnih Frankopanih.

Ko ste šli v cerkev, videli ste gotovo razvaline starega gradu ob levi strani gričevi. To so ostanki gradu vrlih Frankopanov. Ta rodovina je doma v Rimu. Bila je plemenita in bogata. Prej se je zvala Anicejska. Nekoč pa nastane v Rimu velika povodenj. Ljudje so stradali, ker so bili brez pridelka in brez strehe. Tedaj so bogati Anicejci delili kruha mej izstradane ljudi. Ti so jim zato dali častni priimek kruholomci. (Frankopan je laška beseda in pomenja slovenski kruholomec.) Kmalu potem so Frankopani zapustili Rim in prišli v Dalmacijo in tudi na Trsat. Iz njih rodu je bilo 12 banov, hrvaških podkraljev. Mnogo izmej njih je bilo vojskovodij in veščih poveljnikov, ki so branili krščanske dežele pred Turki.

Kakor omenjeno je na sliki ban Nikolaj Frankopan. On motri sledove, ki jih je pustila Marijina hišica. Ta je namreč 10. decembra l. 1294. zopet hipoma izginila. Sedaj si mislite silno žalost pobožnih Trsačanov. Kakor so bili poprej vsi prevzeti veselja in sreče, tako jih je sedaj ta izguba potrla tako, da so hodili glasno jokati in pretakat bridke solze na mesto, kjer je stalo preljubo Marijino svetišče. Nobena stvar jih ni mogla utolažiti. Zastonj je bilo vse prigovarjanje župnikovo. Vse selo, vsa okolica je kar plavala v silni žalosti.

Nikolaju se je smililo dobro ljudstvo. Vedel je dobro, da jim ne more vrniti svetišča. Ali hotel je postaviti vsaj spomenik na posvečeno mesto, kjer je stala 3

leta in 9 mesecev nazareška hišica. In prav sedaj pregleduje načrt za Marijino cerkveno, ki naj bi stala na sledovih svete hišice.

Kapelica je bila sezidana — ali kaj je senca v primeri z resnico? Ljudstvo ni moglo pozabiti nekdanje sreče, ko je prebivala mej njim Marija.

Kar počí glas — mornarji so prinesli novico z Laškega — da je tista hišica v Loreti. Hitro se napravijo Primorci v Loreto, da se prepričajo. In zares! Tista hišica, ki je bila pri njih, bila je sedaj v Loreti. Kako so se je razveselili! Ali še hitreje so zagnali silen jok. Plazili so se po kolenih v hišico, jokali in klicali neprenehoma: „Vrni se k nam o Marija, vrni se k nam, vrni se k nam!“ Vsi, ki so videli potrte slovenske romarje, smilili so se jim v srce. Tudi sveti oče so žalovali ž njimi vred. Vedeli so, da je njih žalost opravičena. Ali hkrati ni bilo neznano Kristovemu namestniku, da molimo: „Zgôdi se tvoja volja.“ Ni dobro posegati v božje naredbe.

Zato so sklenili obdariti Trsačane s predrago svetinjo, ki so jo imeli v Rimu — s podobo Matere božje, katero je naslikal sv. evangelist Lukež.

Zato vam predstavlja tretja slika sv. Lukeža, ki drži čopič v roki in globoko zamišljen skuša obuditi v spominu rajske poteze deviško materinskega obraza Matere božje. Vidi se, da je čutil sv. slikar, da so vse barve premrtve, vsi čopiči in vsaka roka preokorna, da bi vpodobila vzor vse lepote.

In ta slika je še sedaj tukaj. Cerkev je bila večkrat prezidana; tudi pogorela je s samostanom vred. Ali dragocena svetinja nam je ostala. Mnogo čudežev se je zgodilo na priprošnje trsatske Matere božje — mnogo potrlih sre je bilo pokrepčanih, mnogo žalostnih potolaženih.

Sedaj pa lepo pokleknite pred oltarjem. Pokažem vam čudodelno podobo. Majhna je, kaj ne, in vže začrnela, ker je tako silno stara. Ali sveta nam je in draga.“

Brat Teobald poklekne in nagne sivo glavo na prsi in goreče moli — morda za vas, moji prijatelji! Molimo še mi pred njo: „Pod tvojo pomoč pribežimo,“ potem pa na perotih duha nazaj v domovje in iz „Vrtea“ zopet k delu.

Izleta nam menda ni bilo žal. Ko bode čas, potujemo zares tjakaj in tedaj si vse to še natančneje ogledamo in morda odplovemo še naprej po morji v srečni kraj, kjer stoji še sedaj sveta hišica — v Loreto. Do tedaj na svidenje, dragi moji sopotniki!

Naum.

Zvezde.

Vješ-li, kaj so zvezde zlate,
Ki prijazno zrêjo ná-te?
Ta nebrojna zvezd krdela —
To so naša dobra dela.
K nebu dobri Bog jih dviga
In jih vsako noč prižiga,
Da kot sto očésec jasnih

Nam blesté v višavah krasnih.
Ne na zemlji, na višini
Prostor dušni je vrlini;
Večni Bog jo tja postavlja,
Tam jo vsemu svetu javlja,
Da jo vsakdo ogleduje,
Da jo vsakdo občuduje!

B. K.

Dedkova smrt.

Cveti bujni,
 Viri nujni
 Oživili so raván;
 Vse vže klije,
 Raste, dije
 V jasni pomladanski dan.

Stanko, Živko
 „Nagajivko“
 In živahna Milica,
 Razboriti,
 Dolgokiti
 Rezika in Tilica —

Vsi veseli
 Poleteli
 Trgat cvetek po logéh;
 Tam kramljajo,
 Tam ščebljajo,
 Vrišče povsodi je in smeh.

„Poletite,
 Naberite,
 Živobojnih si cvetic
 In prvence
 Vijte v vence —
 Vijte kite krasotic.

Le igrajte
 In skakljajte
 Vnuci mali, prav živó;
 Dedek stari
 Samotari
 Za zeleno še pečjó.

Brez pretveze
 Jutri zleze
 Na osojno stran se gret;
 Danes malo
 Ponaspálo
 Truplo staro bi se spet.“ — —

Čez nedavno
 Zmagoslavno
 Vračal trop se je domòv:
 Ves odičen
 In okičen
 Hitel je pod ródni kròv.

„Srebolasi
 Dedek časi
 Sanjal je po dnevi rad!“
 Nagajivo,
 A spoštljivo
 Kličejo mu izza vrat.

Dedka glava
 Mirno spava
 Ter ne sliši dečkov več . . .
 Zróč na láse
 Nasmehljá se
 Stanko družbici velèč:

„Okrasimo,
 Obložimo
 Z veneci dedkovo glavó,
 Prav prikrito,
 Neočito,
 Da nas dedek čul ne bo!“

Okrasili,
 Potrosili
 S cvetjem bele so lasé;
 Dičen venec
 Okrog senec
 Deca starčku položé.

„Z nami pojdi,
 Dedek dojdi
 Solnčit se na gorko stran!“
 Zbor budilcev,
 Nagajilcev,
 Spev zapoje mu glasán.

Kaj ne čuje,
 Ne strahuje
 Dečkov dedek srebolas?
 „Dedek mrtev!
 Dedek mrtev!“
 Zavrišči mej njimi glas.

In jokali
 Ter plakali
 Nagajilci so močnó —
 Dedek blagi,
 Dedek dragi,
 Pa zapustil je zemljó.

J. Š.

VRTČEVA PRILOGA.

Moj voz.

5. Rahlov Janko.

E, Janko, kar na voz sedi, veš, na moj voz, pa nič se nikar ne sramuj, čeprav te ogledujejo mali moji radovedneži od pete do glave. Zadnjič sem jim namreč obljubil, da jim povem o priliki kaj več o tebi. No, ker si mi letos binkoštni ponedeljek sam dovolil, da smem pisati, kaj sva doživela skupaj, povabil sem te danes na voz, da bode jedenkrat vsaj kaj živega na njem. Le na lestvici sedi; saj res, pa za ročico se primi, da ne omahneš; tebi se še ne sanja ne, kako bi se smejali ti poredneži navihani, ki so se nabrali okrog voza, če bi mi padel raz voz. Seveda, če bi samo padel; zakaj če bi se kaj udaril, no, potem bi pa še jokali s teboj vred in te tolažili; i, hudobni niso, samó smeh jim koj uide. A sedaj se drži modro kakor Salomon, jaz bodem pa pravil o tebi in sebi.

Rožnivenška nedelja 1875. leta je bila pri nas žalostna, zelo žalostna. Pokopali so mi bratca Franceta in sestrico Marijanico: oba je umorila davica. Ostal sem sam pri hiši in dolgčas mi je bilo samemu. Takrat pa si prišel ti tolikokrat k nam v vas, zvalil si me ne jedenkrat k vam, saj smo si bližnji sosedje, in namestoval si mi tako dobro rajnega bratca in sestrico, da sem ju kmalu precej pozabil. Kadar je zvonilo mrličkom pri cerkvi svetega Vida, tisto jesen je namreč davica zelo razsajala po naši vasi, oponašala sva glas zvonov: „Pet angeljev, pet angeljev, le v jamo ž njim, le v jamo ž njim“, in se menila o rajnih znančkih, ki so sedaj angeljčki v nebesih, pa nič nama ni bilo hudo po njih. Ej, otroci navadno ne žalujejo dolgo!

Po zimi je bilo vže vse pozabljeno in drsala sva se, kakor bi ne bilo nikoli smrti v vasi! Drsala sva se, toda bolj na skrivnem, zakaj na klanec nisva smela. No, pa ti, ki si bil dve leti starejši, za glavo večji in dvakrat močnejši od mene, nametal si na vašem dvorišči velik kup snega — pa je bila dobra drsalnica za naju! Toda kdo bi se sedaj menil o zimi — spomladi in poleti pa jeseni, takrat so dnevi, da nikoli taki!

Ali še veš, kje je stala jablana okroglica? Kaj ne, da te kaj takega vprašam! No, no, uverjen sem, da je ne pozabiš nikoli, kakor tudi jaz ne. Toraj pod okroglico smo se spravili včasih ti, jaz in pa vaš France. Na mehki travi smo sedeli in ugibali, kaj bi. Pa si dejal: „Pojdimo se nebeškljat!“ „Dajmo se“, bil je zadovoljen tudi France, jaz pa kajpada tudi. Pa si odrezal v gabrovi meji proti Markovčevemu vrtu kljukice, drugo pripravo smo hranili navadno vže v votli

okroglici in se jeli nebešklati. Jej, jej, hudo je bilo priti „v nebesa“, največkrat sem obtičal „v vicah“, včasih tudi vaju kateri. A kdor ni prišel „v nebesa“, bil je žalosten — vidite, vže pri igrah si prizadevamo, da bi prišli v nebesa, koliko bolj se moramo truditi, da nam ne odidejo nebesa po smrti — toraj čegar kljukica je obvisela „v vicah“, ni bil vesel in poskušal je drugače zagotoviti si nebesa. Utrgal je marjetico, katerih je rastlo vse belo pod okroglico in tja do vaših vežinih vrat, ter ji pulil peresce za perescem, govoreč: „Pekel, nebesa, vice — pekel, nebesa, vice“. Če komu zadnje belo peresce ni prišlo pod prstke pri besedi „nebesa“, raztrgal je še jedno marjetico ali še več njih, dokler nismo imeli vsi nebes zagotovljenih. Da bi se pač res vsi sešli tam gori, kakor smo se shajali kdaj pod okroglico!

Nato smo si naredili iz marjetic uhanе, pa jo kmalu ubrali v vežo k vaši materi. Delali so prav takrat surovo maslo. Ej, pa so bili dobra vaša mati, dobra, dobrih rôk! Vsem trem so nam postregli s pinjenim mlekom in kruhom. Moj Bog, koliko malic so mi odrezali vaša mati! Skoro vselej, kadar sem prišel k vam v vas, odprli so miznico in mi dali tak kos kruha, da sem malodane omagoval, predno mi ga je zmanjkalo. Bog jim povrni! Škoda, da ne živé več, deset let so vže v večnosti. — No, povedal sem vže, da smo se gostili s pinjenim mlekom. Ko smo se vže precěj podprli, namigneš mi, pa se zmuzneva skozi vrata, France je ostal še pri materi. Midva pa sva jo krenila konec vaše hiše; tam je rastel za zidom tik ograje našega vrta — repinec. Šmencani repinec! To sva ga obirala! Natrgala sva si vsak debelo kepo tistih kosmatih repinčevih glavic, ki se tako rade prijemljejo obleke, potem pa šla nad Franceta. Hud boj se je vnel, zakaj France je pobiral s svoje obleke repinčeve glavice, s katerimi sva ga obmetavala, ter jih lučal v naju. V veži se seveda nismo smeli vojskovati, ker smo vse nasmetili. Na vrtu smo se pač še dolgo podili, toda zmagati ni bilo moči ne nama, ne Francetu. No dobro, da repinec ni nevaren, Bog vé, kaj bi bilo! —

Poleti so rojile Rženove čebele in imele roj na Rahlovi okroglici. Janko in jaz sva gledala, ko so ogrênili čebele. Takrat je pa šinilo Janku v glavo, češ, kaj če bi še jaz napravil ulnjak ter imel — čmrlje. Meni se je tudi lepa zdela ta misel, in brž sva jo začela uresničevati. Janko je imel četrtak denarja; kupila sva pri mizarji za dva krajcarja tankih deščic in žebličkov in jela zbijati panje. Štiri sva naredila še tisti dan in postavila ulnjak za Rahlovo drvarnico. Zmenila sva se pa, da ne poveva tega nobenemu tovarišu, ker bi nama lahko vse odnesel ali vsaj čmrljem spil med. No, pa saj še imela nisva čmrljev. Ali ni bilo treba dolgo čakati. Rahlovi so kosili na „rojah“, hlapec pa, kateremu je bil Janko posebej naročil, naj pazi, če bi zasledil kje čmrlje, iztahnil jih je res na treh krajjih. Dvojni so bili rjavčki, jedni pa sivčki. To sva se jih razveselila z Jankom, dasi jih še nisva imela doma. Treba jih je bilo ogrêniti; a to ni tako lahka stvar! Po dnevu ne opraviš nič, ker so čmrlji na biri; samo pozno zvečer ali zgodaj zjutraj so vsi doma. Toda dasi so doma, ni jih lahko preseliti, hudi so, hudi! Z Jankom sva šla še tisti večer po nje, ali verojemite, da sva oba tekla. Majhno sva pobrskala in premaknila mah, s katerim imajo pokrito satovje in pod katerim spé, pa so zabrenčali „bz — bz — bz“ in jeli laziti na vseh straneh izpod mahú, da nama ni kazalo družega, kakor ucreti jo proti grmovju. Ti so bili sivčki.

„Pojdiva in poskusiva rjavčke, tačas se bodo ti umirili in pojdejo tudi z nama,“ tako sva sklenila za grmovjem, vzela panje s seboj in šla nad rjavčke. Tu sva imela več sreče. Spravila in zaprla sva jih, vsako gnezdo v svoj panj, potem pa se vrnila oprezno k sivčkom. Bili so mirni. Janko jih je naglo potlačil v panj, pa čmrlji so bili še urnejši: nekaj mu jih je ušlo, jeden ga je pa pičil konec kazalca. Res, da ga je bolelo, toda sedaj se za to ni menil, saj je imel tri panje čmrljev!

Pozneje je dobil Janko še panj črnčkov, in bil je prav lep ulnjak za drvarnico. Čmrlji so se privadili novemu domu, pridno so nabirali strd, midva pa sva ugibala, da bodeva imela drugo leto malo manj medú kakor pri Rženu. Sklenila sva namreč, da narediva po zimi veliko veliko panjev, spomladi in poleti pa bova ogrénila vse čmrlje, kolikor jih bodeva našla.

Toda s čmrlji nisva imela sreče! Jelo je deževati, dež je lil več ko teden dnij. Naju ni šel nobeden pogledat čmrljev; kdo bi namreč hodil za drvarnico, kjer je od dveh streh tekal kap. Da tudi čmrljem ondi ne bode dobro, tega se pa nisva domislila. Ko sva prišla prvi lepi dan k ulnjaku, pa ni bilo čmrljev! V panjih sva našla sam mah in satovje, a še to — prazno. Čmrljem je bilo premokro, ušli so v senožeti. Ej, škoda, škoda!

No, Janko ni jokal, jaz pa tudi ne. Poiskal je kozlov rog, ker se je bližal čas paše, in se učil trobiti nanj. Mene je tudi silno mikal rog, rad bi bil trobil, toda rogú nisem imel. Vem, da bi mi bil podaril Janko rog, samo da je imel dva — a zato me je naučil žvižgati; tudi nekaj, kaj? Buzaraca! žvižgati sem pa znal tiste čase — še preveč. Prav tedaj sem začel hoditi v šolo. Doma sem vedno žvižgal okrog oglov, ná, pa mi je ušlo še v šoli.

„Kdo pa žvižga?“ vprašala je učiteljica. Tudi jaz sem slišal žvižgo ter se oziral, kdo bi neki žvižgal v šoli. Te-te šmene, pa sem sam nevedé žvižgal! Kmalu so me imeli, in pol ure po šoli sem premišljeval, kaj se pravi, če kdo v šoli žvižga!

Kaka štiri leta sva bila z Rahlovim Jankom neločljiva prijatelja. Kar se nekoč tako nameri, da sem moral v Ljubljano v šolo. Obljubili so mi, da pride tudi Janko za menoj, vendar ni ga bilo, ne vem, zakaj. Od tistega časa sva se redkeje videla, toda prijatelja sva še, prijatelja „do komolčka“, kakor pravijo. Če Bog dá, še vam povem kaj o njem, kako sva pasla, kako modrovala za živinico hodeč — a za danes bodi dovolj, saj sedaj poznate Janka, mojega prijatelja. Kadar ga vam toraj v misel vzamem mej pripovedovanjem, ne motite me z vprašanjem: „Kdo pa je to, Rahlov Janko?“ saj ga poznate. Ali zatrjujem vam vže danes: Rahlov Janko je ljubil mene, jaz sem imel rad njega, drug brez družega nisva mogla živeti. In kadar se snideva sedaj, zdi se nama obema, da sva zopet tako mlada, kakor tiste srečne čase, ko sva se posvetovala, kje bodeva dobila dovolj lestric, da pojdeva na Šmarnogoro na božjo pot. Ne smejajte se, res sva to ugibala!

Kajtimar.

Ob vrči.

„Ivan, stèci na korito
Z vrčem tèm mi po vodé:
Urne tvoje so nožíce,
Téžke moje so nogé.“

Ni se Ivan obotavljal —
Vrč prijél je za ročáj,
Še klobuka poiskàl ni,
Da poprèj bi bil nazaj.

„Z vrčem v ròki mi ne skakaj!“
Skrbna rekla mati je,
Toda Ivan tákrat z vrčem
Stekel vže po trati je.

Komaj tríkrat je poskočil,
Dvignil vrč pred sábo v zrak —
Pa spodrsne mu stopinja,
Z vrčem v ròki pade vznak.

A nesreča ne počiva
Nì po nòči, nì po dné:
Pride, ko jo najmanj slutiš —
Ivan to najboljše vé.

Ivan, Ivan, znanček dragi,
Slušal mamke nisi ti —
Zdaj pa ob razbitem vrči
Sòlzne brišeš si oči!

Jos. Volc.

Cvetlice.

A prvi strani našega lista sicer berete ob vrhu ime sedanjega meseca „junij.“ A to je tuje ime, ki nam je ostalo iz starih rimskih časov. Slovenski prednamci pa niso bili zadovoljni s tem tujim imenom, marveč so mesec prekrstili in so mu rekli „rožnik.“ Kaj menite, zakaj so mu dali to ime? Ugibajte! No, Kamnarjev Jaka, kaj meniš?

„Ime „rožnik“ so zato dali sedanjemu mesecu, ker sedaj se začno najlepše razcvitati raznobarvne vrtnice; vrtnice pa so poprej imenovali „rože.““

Dobro si pogodil; vender vidim, da Slamnikarjev Matej pa ni še popolnem zadovoljen s tem odgovorom in da bi nam rad povedal še kaj drugega. Toraj govori še ti; saj sem prepričan, da nam ne boš povedal kaj neslanega. Toraj zakaj nisi zadovoljen s tem, da Kamnarjev Jakec pripisuje sedanjemu mesecu ime zaradi vrtnic, ki se sedaj razcvitajo?

„Meni se zdi, da moramo pomen tega prekrasnega meseca razlagati v širšem pomenu. Slišal sem vže nekje tako-le razlago: Večkrat imenujemo v govorjenji, posebno v lepih pesnicah, le en sam del one reči, katero hočemo označiti. To so nam prav lepo pojasnili gospod katehet, ko so nam razlagali četrto prošnjo

v očenaši. Rekli so nam, da beseda „vsakdanji kruh“ ne pomeni samo tiste „žemljice,“ ki si jo zjutraj nadrobimo v kavo, ali onega kosa, ki ga nam odrežejo za predjužnik ali o drugih prilikah, kadar hočejo pregnati našo lakot; marveč beseda „vsakdanji kruh“ nam pomeni ves živež; pa še več nam pomeni — celó obleko in stanovanje ter vse, česar nam je treba za življenje. Rekli so nam pa tudi, da to ni nič nenavadnega; marveč da tako govorimo prav gostokrat, četudi se ne zavedamo tega pravila. Tako n. pr. večkrat imenujemo pšenico mesto vsega žita, lastavico za vse ptice selilke in škrjančka ali slavca za vse ptice pevke. Tako, mislim si, tudi rože in rožice zastopajo vse druge cvetlice in mesec junij ima po vsej pravici ime „rožnik,“ ker v tem mesecu cvete največ raznovrstnih cvetlic.“

Vrlo dobro, dragi moj Matej! jako me veseli, da tako pridno poslušáš šolsko razlago, da si jo tako dobro zapomniš in znaš tudi tako modro uporabljati. Sicer se imenuje majnik cvetlični mesec, pa menda le zato, ker se takrat začne bujno razvijati spomladno cvetje, in ker vsak začetek bolj vzbuja našo pozornost in naše zanimanje; ako se pa oziramo na obilnost in raznovrstnost prekrasnega cvetličja po vrtilih in travnikih, po logih in pašnikih, po hribih in dolinah, moramo priznati, da junij je rožnik — kralj cvetlic!

Samo ob sebi se razume, da mora novi „Vrtčev“ oskrbljevalec prvo skrb obračati na cvetlice; kajti ko bi ne čislal cvetlic, ne bil bi sposoben za „vrtnarja.“ Ravno tako bi pa tudi vi, mladi znanci moji, ne bili pridni čitatelji „Vrtčevi,“ ko bi ne imeli cvetlic tako radi; vže vidim, da se dobro razumemo in da vam bom moral večkrat o cvetlicah katero zapisati.

Za danes naj vam o teh preljubeznivih stvarcah božjih govorim le bolj splošno; bode vže še mnogokrat se nudila prilika, da se kaj več in natančneje pogovorimo o teh krasoticah velečastne narave.

Ljubi Bog je vstvaril premnogo rečij, katere so človeku za življenje potrebne in koristne; pa tudi mnogo taci, ki so mu v razveseljevanje. Mej stvari, katere so namenjene človeku življenje slajšati in razveseljevati, smemo v prvi vrsti prištevati raznovrstne cvetlice. Kako tužno bi bilo na svetu, ko ne bi bilo cvetlic! Tako smo vže privajeni teh prijetnih krasotic, da si ne moremo misliti lepega in prijetnega kraja brez cvetlic. In katera slovesnost, cerkvena ali svetna, bi se mogla dostojno zvršiti brez nenadomestljivega cvetličja!? Zato pa tudi lahko v tem spoznamo posebno znamenje ljubezni božje, da nam je predobrotljivi Stvarnik nasejal brez števila raznovrstnih cvetlic povsod, kamor pridemo; kajti cvetlice ne rastejo le po vrtilih, marveč tudi po poljih in travnikih, po gozdih in pašnikih, po prijaznih logih in divjih samotah, po planjavah in višavah, po hribih in planinah.

Ves čas, od zibeli do groba, cvetlice razveseljujejo človeka, in sicer tem bolj, čim boljše in rahločutniše je njegovo srce. S koliko radostjo obrača otrok po cvetlicah svoje nedolžno oko; če le more, natrga si jih in se igra ž njimi. In ako hoče dobro dete razveseliti svojo mater, meni, da na vsem svetu ne najde primernejšega darú, kakor če poišče priprosto cvetlico in jo z žarečim očesom vsiluje v roke; če pa ji daruje celo šopek, misli, da je dal kar zaklad. Kako lepo se podajo cvetlice otroku pri prvem sv. obhajilu; kako se vjema znotranja sreča

z zunanjim nežnim lepoticjem! O da bi nikdar ne ovenelo prekrasno cvetje, ki ta izredni dan diči presrečno mlado srce!

Tudi odrasla mladina se rada raduje in ponaša s cveticami. Cvetlice spremljajo ženina in nevesto, ko gresta k poroki; cvetlice krasijo novomašnika in njegove svate, ko prvokrat opravlja daritev sv. maše.

Nobene večje slavnosti, nobene odlične godovne si ne moremo misliti, da bi ji cvetlice ne zvekševale lepote in prijetnosti. Še mrliča na mrtvaškem odru obdajejo te neločljive tovarišice — preljube cvetlice; tožno venčajo njegovo rakev in ga spremljajo še na grob. Pa tudi še potlej, ko je vže strohnelo njegovo truplo, večkrat še cvetlice lepšajo njegovo gomilo. Dà, cvetlice so priljubljene vsaki človeški dôbi in vsakemu stanu. Ni toraj čudo, da jih naši pesniki tako radi hvalijo in opevajo s tolikim navdušenjem. Saj še premilo Jezusovo Srce se je veselilo cvetlic, kakor nam poroča sv. evangelij.

Menda zato je dobri Bog vstvaril cvetlice v tolikem številu, ker jih imamo vsi tako zelo radi. O, kako veliko jih je po vesoljnem svetu! Učenjak si beli glavo, kako bi vse imenoval, vsako posebej; malo dete pa je v skrbeh, kako bo vse domov spravilo, kolikor si jih je natrgalo. Tudi ubogi otročiči, ki marsičesa pogrešajo v življenji, tukaj niso pozabljeni; tudi oni se smejo s cveticami igrati.

Veselimo se toraj in hvalimo Boga, ker nas vsako spomlad, vsako poletje tako radodarno obsipa s prekrasnim cvetličjem. Saj nas Gospod sam opominja k veselemu opazovanju teh rajskih krasotic. „Poglejte lilije na polji, kako rastejo!“ To besedo vam še posebej povdarjam: Glejte jih na polji, kako rastejo! Cvetlica je le takrat prav lepa, dokler raste; odtrgana kmalu zvone in usahne. Nespametno je toraj cvetlice brez potrebe trgati in ukončavati. Vse bodi v pravi meri! Nežno srce ima tudi do cvetlic usmiljenje! V tujih vrtil in gredicah umetno gojene cvetlice brez dovoljenja trgati je pa tudi greh.

Za danes bodi dosti! Le še to naj pristavim: da se prav zgodaj trudite, cvetlice tudi po imenu poznovati. Kako bo to veselo, ko jih boste zopet zagledali drugo spomlad, pa boste lahko rekli: „O to-le vže poznam, ono-le tudi, pa tisto . . .“ In potlej vsako spomlad več!

Listje in cvetje.

Svobôda.

Ssvobôda je morjé zločestih síl,
Ki te ljubó iz dalje vabi k sebi;
Le nanje! če si težkih vešč krmil —
A mnog se v morji tem je vže potopil,
Ker ni krmil iz mlada vajen bil.

Prevel Jos. Volc.

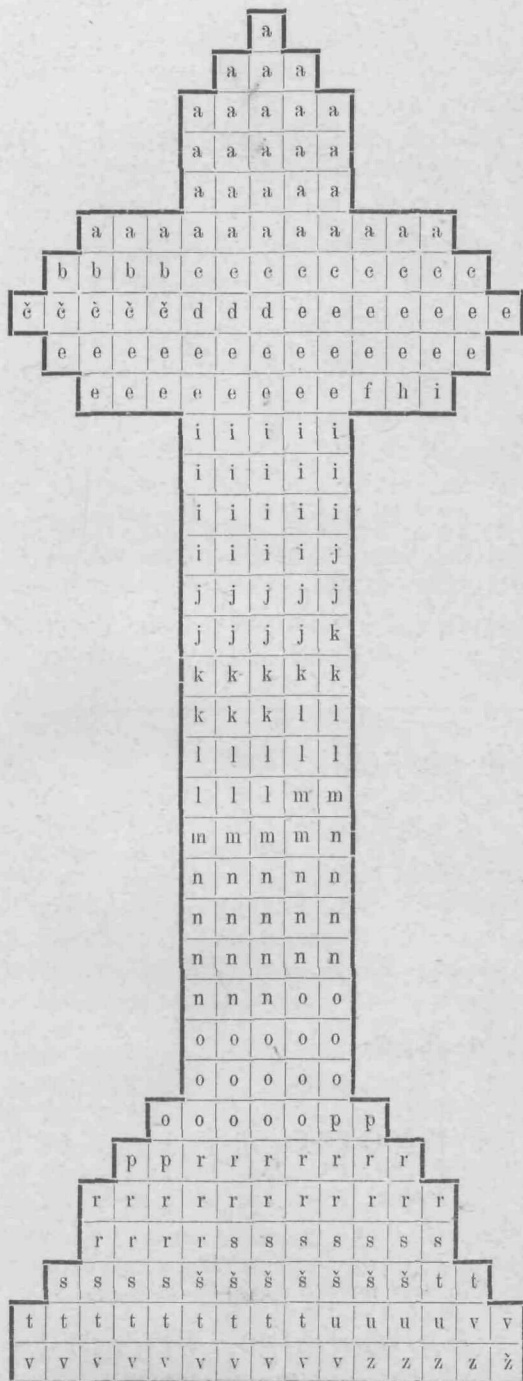
Kratkočasnica.

(Slovníčar). Učenec, ki je vedno neredno obiskoval šolski pouk, bil je pri skušnji vprašan: „Koliko časov razločujemo v slovenščini.“ Ponosno odgovori: „Tri!“ — Drugo vprašanje: „In tí so?“ — Odgovor: „Dobro jutro, dober dan in dober večer.“

Spominek.

(Priobčil Jos. Novak.)

V tukaj stoječem spominku sestavite iz danih črk besede, katere naj v določenih vrstah značijo sledeče: 1. samoglasnik; 2. prvo ženo; 3. domačo žival; 4. kuhinjsko posodo; 5. slovenski časopis; 6. stoječi

vodi; 7., 8., 9. značaj dotičnega moža, čegar ime in častni naslov se bere po sredi tega spominka od zgoraj navzdol; 10. vasi blizu Ljubljane; 11. rokodelca; 12. mesto na Laškem; 13. ptico plezavko; 14. sadno drevo; 15. slovenskega pesnika; 16. mesto na Štajerskem; 17. sobno opravo; 18. libanonsko rastlino; 19. število; 20. radi pšenice znamenit kraj na Ogerskem; 21. ptico močvirnico; 22. grškega modrijana; 23. glodavca; 24. ribo; 25. del okostnice; 26. letni čas; 27. denar; 28. prhutarja; 29. avstrijski reki; 30. slovenskega pisatelja; 31. naslov občne znane Gomilškakove pesni; 32. avstrijsko kronovino in mesto v njej; 33. jezero na Kranjskem; 34. gozdna drevesa.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Nove knjige in listi.

Početni nauk o petji za ljudske šole. Po R. Weinwurm sestavil Anton Nedvčd. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1894. Cena 20 soldov. — Kdo ne zna, kako rada poje naša mladina in kako rada se uči petja? Znameniti naš skladatelj ustregel je toraj pereči želji naših slovenskih učiteljev, ki bodo mogli poslej po tej knjižici enojno podučevati v petji; napredek pa bode tem večji, ker bodo učenci sami imeli knjižico v rokah, katera jim bo jako olajševala pavske vaje. Upajmo, da bode knjižica obsegajoča 31 strani v posebno korist učiteljem in učencem, ki zvesto segajte po njej. K.

Vaje v petji. Zložil Anton Nedvčd. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1894. Cena 60 soldov. — Dandanes, kose po raznih krajih snujejo pevska društva in pevske šole, in smo Slovenci jeli prav pridno gojiti umetno petje, nam je dobro došla ta knjižica, o kateri je vže sam skladatelj, ki je toliko časa bil učitelj petja, porok, da je porabna in primerna za pouk v petji. Doslej smo se morali pri pouku v petji posluževati nemških predlog, poslej se poslužujmo domače, ki nam pomore ogladiti grlo in očistiti glas, da bo jasno zvenela poštna slovenska pesen iz naših grl širom domovine. — Tisk je kaj ličen in razviden, tipke debele in razločno stavljene. Pevskim šolam bode ta knjižica izvestno dober pripomoček za pevski pouk. K.

Učenci, varujte naše koristne ptice glada in mraza in nastavlajte jim valilnice! Prošnja in opomin do šolske mladine z navodom, kako pripravljati ptičja krmilišča in valilnice. S 6 podobami. Sestavil Fran Vabič, n. dučitelj. V lastni založbi. Tiskal W. Blanke v Ptui. Cena 12 kr. Kdor ob jednem kupi po več izvodov, zniža se mu cena tako, da dobi 10 komadov za 1 gld.,

25 za 2 gld.; 50 za 3 gld. 60 kr. in 100 za 7 gld. — Vsebina, namen in pomen te lične 20 stranih broječe knjižice se izraža vže v naslovu. Mično nam opisuje več načinov, kako ptičicam po zimi na raznih krajih prirejati primerna krmilišča in za spomlad vgodne valnice, in opis še pojasnjuje s 6 lepimi slikami. Želimo, da bi se povsod med našo mladino širila ta prekoristna knjižica, ter z g. pisateljem opominjamo: Vsak se naj ravna po razmerah ter le na eno naj ne pozabi: „Začeti je treba!“

Rešitev rebusa v 5. „Vrtčevem“ listu:

*Srce, ki čisto vest ima,
Je polno slaja rajskega;
Nečista vest pa vedno sklá,
Pokoja nima dni, noči.*

Prav so ga rešili: Mat. Rant, naduč. na Dobrovi; Dan. Fajgelj, naduč.-skladatelj na Srpenici; Fran Gruden, trg. v Spod. Retjah; Vinko Marinko, Iv. Škerlj in Jos. Bobnar, dijaki v Novem Mestu; F. M. in J. K. Sv. Peter pri Radgoni; Mar. in Leopoldina Rantova na Dobrovi; Leonora, Hedvika in Milica Kaliger, učenske pri sv. Križu poleg Kostanjevice; Ant. Trohan, ud. kat. del. družbe v Idriji; Ivan Adamič, pripravnik v Ljubljani; J. Inglič, e. kr. šol. vodja v Idriji; Tonček Slamberger v Ljutomeru; Pet. Kresnik, zač. učit. na Rečici; Ferd., Ludvik in Jan. Marčinko, učenci; Ana Ludvik, učenka; Jos. Ermene

v Mozirji; Fr. Brišnik, Jan. Slokan, Iv. Grah, Mat. Turnšek, Fr. Glavnik, Henrik Drobine, Jak. Baš, Fr. Rojnik, Jan. Uratnik, Vil. Rössner, Mart. Jelovšek, Ferd. Plaskan, Žani Šketa, Tonček Kok, Franci Juhart, Lenčka Juhart, Leni Plaskan, Mar. Šketa, Rozi Povše, Ivanka Vrankovič, Nežica Praprotnik, Než. Zibret, Než. Marovt, Rezika Kok, Francika Javornik, Julika Sporn, Francika Brložnik, Micika Žverk, Marica Sprachmann, Apol. Pirc, Mar. Pikel, Mar. Vavšek, Milika Dvoršek, Mar. Klančnik, Jan. Rojnik, Ant. Balant, učenci in učenske v Braslovčah; Matija Goričar, učencec, Ana Štuler, učenka, Fani Štant, deklica v Mozirji; Albina Gartner, Ivana Podboj in Marjetica Juvančič, Fr. Urbas, Ivana Stanonik in Ant. Kocijančič, učenske v Planini; Fr. Kranje, nadučit., Štefan Rataj, učitelj v Slivnici; Ema Gantar na Čatežu ob Savi; Albina Rupnik, učenka v Leskoveci pri Krškem; Mar. Leben in Fr. Šivilaskup v Horjulu; Mar. Debevec v Slavini; Terez. Rovar v Planini; Jan. Štular, učencec 4. razred. v Velikovecu; Henr. Robinšak, uradnik v Gornji Radgoni; Anica Cerar in Anka Pfeifer, učenki v Mozirji; Ivan Kosi, naduč. in Kancijanila Pirc, poduč. pri sv. Lenartu pri Vel. Nedelji; Ana in Evgen Vavken; Drag. Koderman, Albin Jesih, Ern. Kalan, Fel. Lajnšič, Martin Mastnak, Jos. Tajnik, Bogomil Vošnjak, dijaki v Celji; Janez Fabjan, Ignacij Oman, Mat. Stiper, Jan. Cafuta, učenci v Št. Petru niže Maribora; Frid. Golob, Kar. Pintarič, Alfr. Smole, učenci v Sevnici.

Vabilo k naročbi.

Z nastopnim mesecem se začne drugo polletje. Zatoraj prosimo vse p. n. gg. naročnike, katerim je s tem listom poteklo naročilo, naj nam prej ko mogoče pošljejo **naročnino za II. polletje**. Želimo tudi, da bi se nabralo še mnogo novih naročnikov, katerim še lahko postrežemo z vsemi letošnjimi listi. „Vrtec“ stoji za pol leta **1 gld. 30 kr.**

Naznanjamo tudi, da se še dobé naslednji **Vrtci** iz prejšnjih let po znižani ceni:

	vezan:	nevezan:		vezan:	nevezan:
Vrtecl. 1877	1 gld. 80 kr.	1 gld. 50 kr.	Vrtecl. 1887	2 gld. — kr.	1 gld. 70 kr.
Vrtec „ 1882	2 „ — „	1 „ 70 „	Vrtec „ 1888	2 „ — „	1 „ 70 „
Vrtec „ 1883	2 „ — „	1 „ 70 „	Vrtec „ 1889	2 „ — „	1 „ 70 „
Vrtec „ 1884	2 „ — „	1 „ 70 „	Vrtec „ 1890	2 „ 60 „	2 „ 30 „
Vrtec „ 1885	2 „ — „	1 „ 70 „	Vrtec „ 1891	2 „ 60 „	2 „ 30 „
Vrtec „ 1886	2 „ — „	1 „ 70 „	Vrtec „ 1892	2 „ 60 „	2 „ 30 „

Kdor vzame po več letnikov skupaj, dobode jih po primerno nižji ceni. Priporočamo „Vrtec“ v obilno nakupovanje tem bolj, ker nam je prebridka zguba nepozabnega nam urednika prizadejala tudi hud udarec v gmotnem oziru.

Upravništvo „Vrtčevo“

mestni trg šte. 23.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. Napis: Upravništvo „Vrtčevo“, mestni trg št. 23. — Uredništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdajatelj in urednik **Ant. Kržič**. — Založnica **Ivana Tomšič**. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.